

Riskhantering – för anmälningspliktiga företag

Ert företag är skyldigt att undersöka och bedöma vilka risker för miljön som företaget kan innebära. Det förebyggande riskarbetet ska så långt som möjligt förhindra eller minska skadan av en händelse (olycka).

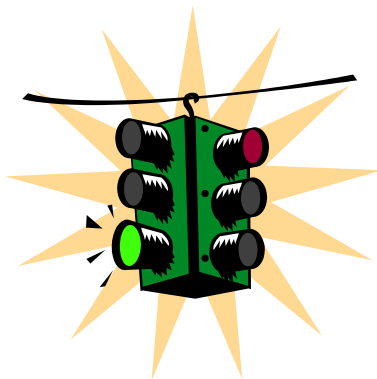
Riskbedömning kan ske på många olika sätt. I detta faktablad presenteras några av sätten.

Ha kontroll över dina risker!

En risk är sannolikheten för och konsekvensen av en oönskad händelse. En olycka kan hända snabbt.

Chauffören till en lastbil är ouppmärksam ett ögonblick och ser inte betongsuggan som nyligen ställts ut. Han kör rakt in i betongsuggan och dieseltanken på bilen går sönder. Dieslutsläppet leder till en stor marksanering till en kostnad av 50 000 kr, en åtalsanmälan samt negativa skrivelser om företaget i lokalpressen.

En anställd vid en bensinstation med tvätthall arbetar ensam på anläggningen. Larmet till tvätthallens reningsverk går och den anställde saknar kunskap om vad som ska göras. Detta orsakar ett utsläpp av olja i avlopps nätet vilket i sin tur leder till en störning i reningsverket och dåligt renat avloppsvatten släpps ut.

Så här kan du arbeta med din riskhantering:

Målsättning

Fundera kring mål, omfattning och avgränsning av analysen.

Risker vid

1. normal drift
2. förändringar
3. störningar

(t ex en olycka eller ett inbrott) Hur och till vem ska resultatet redovisas (t ex personal, myndigheter, grannar, koncernen)?

Riskidentifiering

Gå igenom dina möjliga skadehändelser. Vad kan hända och hur kan det som händer påverka människors hälsa eller miljö? Tag gärna hjälp av bifogade checklistor. Exempel på skadehändelser är brand i avfallscontainer, utsläpp i dagvatten från kemikalier och kunskapsbrist hos personal vilket leder till driftstörning och utsläpp av oönskat ämne i spillvattennätet.

Skadehändelser som inte blir identifierade blir inte heller analyserade!

Gör en lista på alla skadehändelser som ni hittade. Använd gärna bifogad risktabell, *tabell 1*.

Vill du veta mer? Kontakta oss på miljö- och hälsoskyddsensheten

Riskbedömning

Utifrån dina identifierade risker ska du bedöma sannolikheten för att någon av dessa inträffar samt konsekvenserna om det inträffar.

Hur ofta kan skadehändelsen ske?

D v s hur **sannolik** är skadehändelsen t ex 1 gång per 1 - 10 år.

Vad inträffar/ vad innebär skadehändelsen?

D v s vilken är **konsekvens** av skadehändelsen t ex svår sanering, liten utbredning.

Använd gärna bifogad riskmatris, för sedan in resultatet i din risktabell, *tabell 2*.

Åtgärda riskerna

Gör en planering för hur du ska jobba med att minska dina risker. Vilka åtgärder ska vidtas? Börja att jobba med de största riskerna. *Tabell 3*

Följ årligen upp riskbedömningen!

Följ upp att åtgärder blivit genomförda.

Gå igenom din risktabell. Kolla att du fått med allt och fundera på om det är något som du missat lägga till det i så fall.

Om verksamheten har förändrats eller det skett en olycka eller incident kontrollera om det är någon risk du inte tidigare känt till/ omvärdera risken.

Vilka behöver få information och möjlighet att lämna synpunkter på ditt riskhanteringsarbete.

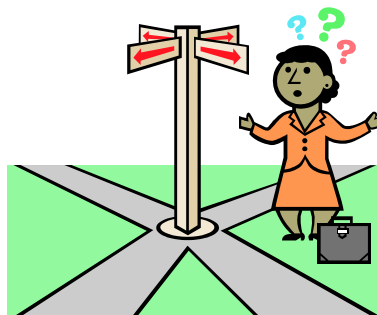
Riskvärdering

Är riskerna acceptabla?

Här ska du göra ett ställningstagande!

Tänk på att:

- risker som med rimliga insatser kan minskas ska alltid åtgärdas oavsett risknivå.
- Allvarliga olyckor upplevs som ännu värre än vad de är.

Detta är några exempel på andra metoder för riskhantering:

- Grovanalys
- What if (Vad händer om)
- FMEA (Failur Mode and Effects Analysis)
- Hazop
- Avvikelseanalys
- Indexmetoder
- Checklistor
- Operatörsanalys, mänskligt felhandlande, tillförlitlighet
- Felträdsanalys
- Händelseanalys
- Kvantitativ riskanalys

Riskmatris

Denna riskmatris kan du använda dig av när du ska bedöma dina risker. Fundera först på sannolikheten av händelsen (d v s hur ofta kan händelsen inträffa). När du ska göra denna uppskattning kan du t ex använda dig av tidigare erfarenheter.

Sunt förnuft räcker långt!

Sannolikheten för en händelse kan inte variera. Däremot kan konsekvensen av händelsen variera beroende av vilken aspekt man bedömer. Det kan vara en större konsekvens för människorna som drabbas än för miljön – eller tvärtom.

Riskmattisens utseende kan du själv ändra. Fundera på vad som är stort och smått för dig. Vad tål ditt företag? Vilka risker kan er personal och era närboende acceptera? Hur mycket pengar klarar företaget av att förlora vid en olycka?

Sannolikhet	1	2	3	4	5	
> 1 gång per vecka						5
1 gång per vecka - 1 mån						4
1 gång per månad - 1 år						3
1 gång per 1 -10 år						2
< 1 gång per 10 år						1
Liv och hälsa	Övergående lindriga skador. Ingen behöver söka sjukvård.	Enstaka skadade behöver söka sjukvård	Flera skadade behöver söka sjukvård	En eller flera skadade som behöver läggas in på sjukhus	Enstaka döda och flera svårt skadade.	K o n s e k v e n s
Miljö	Ingen sanering liten utbredning.	Enkel sanering, liten utbredning.	Enkel sanering, stor utbredning	Svår och besvärlig sanering, liten utbredning	Svår och besvärlig sanering, stor utbredning.	
Egendom, ekonomi	<10 000 kr	10 000 - 50 000 kr	50 000 - 100 000 kr	100 000 - 1 miljon kr	>1 miljon kr	
Företaget	Inga.	Liten, kortvarig, driftstopp	Måttliga. Negativ publicering Påverkar kunder	Stora. Förlorar kunder. Längre driftstopp	Mycket stora. Skadat anseende. Marknads-effekter.	

Börja jobba med de risker som hamnar inom det rödmarkerade området. Fortsätt sedan med de risker som hamnar i det gulmarkerade området.

Checklista för identifiering av skadehändelser

Använd denna checklista för varje del av verksamheten. Om du svarar **Ja** ska du skriva upp riskerna i din risktabell. Många **Ja** vid normal drift är ett tecken på att rutiner och arbetsmetoder bör ses över.

Tabell 1

Skadehändelser	Normal drift	Förändringar	Störning/olycka
Brand			
Utomhus	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Inomhus	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Kemiska utsläpp			
Akut skadliga/irriterande	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Kroniskt skadliga /irriterande	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Förorening			
Luft	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Mark	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Vatten	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Buller	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Nedskräpning	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐
Produktionsbortfall	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐	Ja ☐ Nej ☐

